1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СУДОВА ПРАКТИКА. ЗАЯВА ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ САМОСТІЙНОГО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ НЕ ПІДЛЯГАЄ РОЗГЛЯДУ В ПОРЯДКУ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ТОМУ ЩО МІСТИТЬ СПІР[1]

Рівненський апеляційний суд

Реферат. Постановою від 29 січня 2026 року у справі № 569/24159/25 (провадження № 22-ц/4815/317/26) Рівненський апеляційний суд залишив без змін ухвалу місцевого суду щодо заяви батька про встановлення факту самостійного виховання та утримання малолітньої дитини. Заявник стверджував, що спору з матір'ю дитини немає, а встановлення факту потрібне для оформлення соціальної допомоги на дитину та відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації. Апеляційний суд виходив із ч. 1 ст. 293 ЦПК України, за якою окреме провадження є видом непозовного судочинства для підтвердження юридичних фактів і неоспорюваних прав. Факти можуть встановлюватися в такому порядку, якщо від них залежать юридичні наслідки і їх встановлення не пов'язане з подальшим вирішенням спору про право; коли ж факт зачіпає права чи інтереси інших осіб, виникає спір. Заявлені вимоги, за оцінкою суду, спрямовані на підтвердження соціально-правового статусу батька, який самостійно виховує дитину, від чого залежить його майбутнє право на звільнення від військової служби, а встановлення такого факту може мати негативні наслідки для матері. Суд наголосив, що сімейні права та обов'язки тісно пов'язані між собою й не можуть передаватися іншій особі; їх припинення підтверджується лише актами цивільного стану або рішенням суду (про позбавлення батьківських прав, визнання недієздатним, померлим, безвісно відсутнім). Отже, у справі наявний спір щодо участі одного з батьків у вихованні дитини, який розглядається в позовному провадженні з обов'язковим залученням органу опіки та піклування (ч. 4, 5 ст. 19 СК України). Такий факт не можна встановити ні в безспірному порядку, ні за домовленістю батьків, бо це загрожує принципу найкращих інтересів дитини. Колегія послалася на постанову Великої Палати ВС від 11.09.2024 у справі № 201/5972/22 та усталену практику ВС 2025–2026 років. Для психологів і судових експертів позиція важлива тим, що оцінка реальної участі кожного з батьків у вихованні дитини можлива лише в змагальному позовному процесі.

Ключові слова: окреме провадження, встановлення факту самостійного виховання дитини, спір про право, стаття 293 ЦПК України, орган опіки та піклування, найкращі інтереси дитини, відстрочка від призову, мобілізація, батьківські права та обов'язки, Рівненський апеляційний суд.

Case Law: An Application to Establish the Fact of Raising a Child Alone Cannot Be Considered in Special Proceedings Because It Involves a Dispute

Rivnenskyi apeliatsiinyi sud.

Abstract. In its resolution of 29 January 2026 in case No. 569/24159/25, the Rivne Court of Appeal upheld a local court ruling on a father's application to establish that he alone raises and supports

his young child. The applicant claimed that there was no dispute with the child's mother and that the finding was needed to obtain social assistance for the child and a deferral from military conscription during mobilisation. The court relied on Article 293(1) of the Civil Procedure Code of Ukraine, which defines special (non-contentious) proceedings as a means of confirming legal facts and uncontested rights. Facts may be established in such proceedings only if they produce legal consequences and their establishment is not linked to the subsequent resolution of a dispute about a right; where a fact affects the rights or interests of others, a dispute arises. In the court's view, the application sought confirmation of the social and legal status of a father raising a child alone, which would determine his future right to release from military service and could have negative consequences for the mother. Family rights and duties are closely interconnected and cannot be transferred; their termination is confirmed only by civil status records or a court decision on deprivation of parental rights, incapacity, death or disappearance. The case therefore involves a dispute about a parent's participation in upbringing, which must be heard in contentious proceedings with the mandatory involvement of the guardianship authority under Article 19(4) and (5) of the Family Code of Ukraine. Such a fact cannot be established by agreement between the parents, since this would threaten the best interests of the child. The court cited the Grand Chamber's resolution of 11 September 2024 in case No. 201/5972/22 and settled Supreme Court case law.

Keywords: special proceedings, establishing a legal fact, single parent, dispute about a right, Civil Procedure Code of Ukraine, guardianship authority, best interests of the child, deferral from conscription, mobilisation, parental rights.

Першоджерело: *Постанова Рівненського апеляційного суду від 29.01.2026 у справі № 569/24159/25 (провадження № 22-ц/4815/317/26). Реферат оприлюднено в журналі 06.02.2026.*

References

1. Rivnenskyi apeliatsiinyi sud. Sudova praktyka. Zaiava pro vstanovlennia faktu samostiinoho vykhovannia dytyny ne pidliahaie rozghliadu v poriadku okremoho provadzhennia, tomu shcho mistyt spir [Case Law: An Application to Establish the Fact of Raising a Child Alone Cannot Be Considered in Special Proceedings Because It Involves a Dispute] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2026. Vol. 11, No. 1 (61). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/17428-sudova-praktika-zayava-pro-vstanovlennya-faktu-samostijnogo-vihovannya-ditini-ne-pidlyagaye-rozglyadu-v-poryadku-okremogo-provadzhennya-tomu-sho-mistit-spir (onovlena versiia vid 06.02.2026). [in Ukrainian].